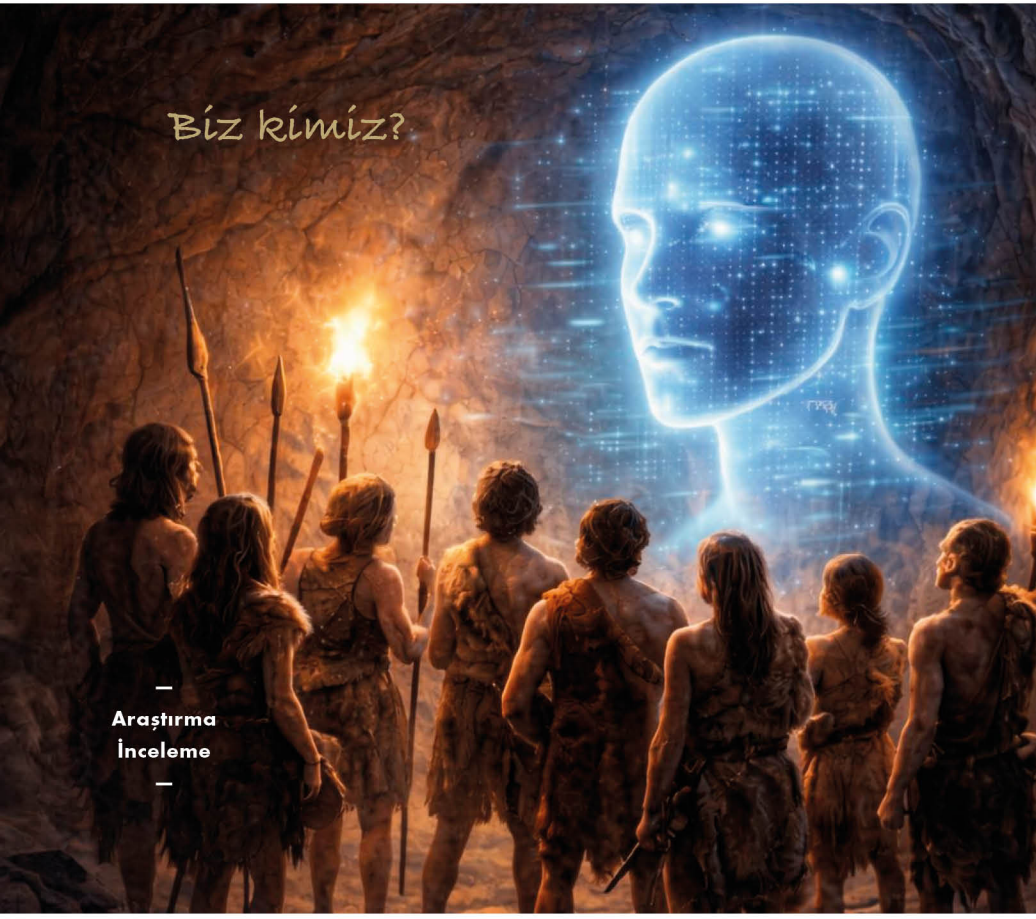
Beşinci Şafak

Yapay zekâyla şekillenecek geleceğin nasıl olacağı henüz belli değil; nasıl bir miras bırakacağı bizim elimizde.

#AIwithPurpose #AIforBetterWorld

Onur Koç ve Demir Koç

DK

DOĞAN YAYINLARI TARAFINDAN YAYIMLANAN DİĞER KİTAPLARI
Daha İyi Bir Dünya İçin Yapay Zekâ
Çocuklar İçin Yapay Zekânın Sırları

BEŞİNCİ ŞAFAK

Orijinal adı: The 5th Dawn
Yazan: Onur Koç ve Demir Koç
İngilizceden çeviren: Sevda Akyüz
Yayına hazırlayan: Cemre Cemri

DOĞAN KİTAP ÖRNEKTİR

Türkçe yayın hakları: © 2026 Doğan Yayınları Yayıncılık ve Yapımcılık Tic. A.Ş.
Bu eserin bütün hakları saklıdır. Yayınevinden yazılı izin alınmadan kısmen veya tamamen alıntı yapılamaz, hiçbir şekilde kopya edilemez, çoğaltılamaz ve yayımlanamaz.

1. baskı / Ekim 2026 / ISBN 978-625-8215-56-4
Sertifika no: 44919

Kapak tasarımı: Onur Koç ve Demir Koç
Kapak tasarımı, yapay zekâ araçları kullanılarak özgün olarak üretilmiştir.
Sayfa tasarımı ve kapak uygulama: Gökçen Yanlı
Baskı: Mega Basım Yayın San. ve Tic. A.Ş.
Cihangir Mah. Güvercin Cad. No: 3/1
Baha İş Merkezi. A Blok Kat: 2
34310 Haramidere-İstanbul
Tel. (212) 412 17 00
Sertifika no: 44452

Doğan Yayınları Yayıncılık ve Yapımcılık Tic. A.Ş.
19 Mayıs Cad. Golden Plaza No. 3, Kat 10, 34360 Şişli - İSTANBUL
Tel. (212) 373 77 00 / Faks (212) 355 83 16
www.dogankitap.com.tr / editor@dogankitap.com.tr / satis@dogankitap.com.tr

Beşinci Şafak

Onur Koç ve Demir Koç

DOĞAN KİTAP
ÖRNEKTİR

Çeviren: Sevda Akyüz

Doğan Kitap

Beşinci Şafak

#AIwithPurpose
#AIforBetterWorld

Bizi insan yapan nedir? Ölüme meydan okuyabilir miyiz?
Yapay genel zekâ (AGI) nedir? Ona ne kadar yakınız? AGI'nın ötesinde ne var?
Üretken yapay zekâ (GenAI) ve büyük dil modelleri (LLM'ler) bizi AGI'ya götürebilir mi?
Hesaplama gücü, enerji ve suya duyulan ihtiyaç
Yeryüzü yapay zekâsı mı, yörüngesel yapay zekâ mı?
Yapay zekâ hayatlarımızı ve endüstrileri bir amaç doğrultusunda nasıl değiştirebilir?
Teknoloji aracılığıyla tamamen kendi kendine yeten bir yaşam mümkün mü?
Son Nobel Ödülleri neden yapay zekâ üzerine veya yapay zekâyla çalışan biliminsanlarına verildi?
Gezegeni kurtarmak için yapay zekâyı nasıl kullanabiliriz?
Şirket ve liderlik tanımı değişiyor!
Yapay zekâ yerimizi mi alacak? Yapay zekâyla iç içe bir dünyada gerekli en önemli on beceri
Ya yapay zekâ ters giderse?
Yapay zekâ robotikle buluştuğunda! Türleşme nedir?
Yapay zekâ kuantumla buluşuyor.
Yapay zekâ siber güvenliği nasıl dönüştürüyor?
Yapay zekâyı sorumlu şekilde nasıl tasarlar, geliştirir ve uygularız?
Ülkeler yapay zekâ stratejilerini nasıl oluşturmalı ve başarıyı nasıl ölçmelidir?
Dijital egemenlik nedir?
Ütopya mı distopya mı? Seçim bizim!

Cevap arayışı burada, bu sayfaların içinde başlıyor.

DOĞAN KİTAP ÖRNEKTİR

Bu kitabı, hayal gücümün kaynağı olan
oğluma adadım.

DOĞAN KİTAP
ÖRNEKTİR

İnsan gelişiminde yeni bir dönemin eşiğindeyiz; burada yapay zekâyla kurduğumuz ittifak ve ölümsüzlük arayışımız birleşerek yarının kaderini şekillendiriyor. Gelecek henüz yazılmadı, ona bırakacağımız miras bizim elimizde.

DOĞAN KİTAP
ÖRNEKTİR

İçindekiler

15 **Önsöz**

19 **1. BÖLÜM** **Önce bir hayal vardı**
İnsanın hayal gücü nereden gelir? Sınırsız hayal gücünü nasıl teşvik edebiliriz ve çocuklarımızın kalplerinde ve zihinlerinde yaratıcılık kıvılcımını nasıl ateşleyebiliriz?

27 **2. BÖLÜM** **Hayallerden araçlara: Biz kimiz?**
Yeni bir çağın şafağı. Bizi insan yapan nedir? İnsanlar doğal seçilim sürecinde nasıl gelişti? Bizi makinelerden ayıran nedir? Ölümsüzlük arayışımız.

39 **3. BÖLÜM** **Kökenlerinden günümüze: Yapay zekânın yolculuğu**
Yapay zekânın son 50+ yılı. Son on yılda ne oldu? Yapay zekâ için engelleri ortadan kaldıran temel atılımlar nelerdi? Covid-19'un etkisi. Üretken yapay zekânın ve GPU'ların yükselişi.

DOĞAN KİTAP ÖRNEKTİR

55 **4. BÖLÜM** **Üretken yapay zekâdan yapay genel zekâya ve süperzekâya yolculuk**
Yapay genel zekâ nedir? Ona yakın mıyız? Yapay zekâya insan gibi düşünmeyi nasıl öğretebiliriz? Enerji ve suya duyulan ihtiyaç. Özerk karar verebilen yapay zekâ nedir? AGI'nın ötesinde ne var?

75 **5. BÖLÜM** **Yapay zekâ hayatlarımızı ve endüstrileri iyi bir amaç doğrultusunda nasıl değiştirebilir?**
Yapay zekânın gücünü daha iyi bir dünya yaratmak için nasıl kullanabiliriz? Kişisel uygulamalardan, eğitim, sağlık, tarım, şehirleşme, üretim, kamu hizmetleri ve finansal hizmetlerdeki sektörel ilerlemelere, engelli bireylerin önündeki engellerin kaldırılmasına kadar pek çok alanda bu güçten nasıl yararlanabiliriz?

101 **6. BÖLÜM** **Gezegen ve bilim için yapay zekâ**
Mavi gezegenimizin en büyük sorunlarını çözmek için yapay zekâyı nasıl kullanabiliriz? Tamamen kendi kendine yeten bir yaşam mümkün mü? Son Nobel Ödülleri neden yapay zekâ üzerine veya yapay zekâyla çalışan biliminsanlarına verildi?

113 **7. BÖLÜM** **Yapay zekânın işgücü piyasalarına etkisi**
Yapay zekâ iş piyasalarını nasıl yeniden şekillendirecek? Yapay zekâyla iç içe bir dünyada ihtiyaç duyacağımız en önemli on beceri!

129 **8. BÖLÜM** **Ya yapay zekâ ters giderse?**
Yapay zekâ sistemleri kötüye kullanılırsa bunun sonuçları neler olabilir? Risk kategorileri. Bu riskleri nasıl azaltabiliriz?

DOĞAN KİTAP
ÖRNEKTİR

143 **9. BÖLÜM** **Türleşme: Yapay zekâ, robotik ve insanlar**
Robotikteki başlıca zorluklar nelerdir ve şu anda neredeyiz? Türleşme nedir?

155 **10. BÖLÜM** **Kuantum hesaplama yapay zekâyla buluşuyor**
Kuantum hesaplama nedir? Kübitler oluşturmak için farklı yaklaşımlar nelerdir? Kuantum hesaplama yapay zekâyla buluştuğunda ne olur?

163 **11. BÖLÜM** **Yapay zekâ çağında siber güvenlik**
Yapay zekâ ile siber uzay nasıl değişiyor? Yapay zekâ çağında yeni siber saldırı yöntemleri. Bunlara karşı nasıl savunmalar geliştirebiliriz?

173 **12. BÖLÜM** **Yapay zekâ nasıl sorumlu tasarlanır, geliştirilir ve uygulanır?**
Yapay zekâyı nasıl sorumlu biçimde ilerletebiliriz? Adalet, şeffaflık, hesap verebilirlik ve herkesin refahını önceliklendirmek.

185 **13. BÖLÜM** **Ülkeler yapay zekâ stratejilerini nasıl tanımlayabilir ve başarıyı nasıl ölçebilir?**
Ülkelerin yapay zekâ stratejisinin yapıtaşları nelerdir? Başarıyı nasıl ölçebiliriz? Yapay zekâyla iç içe bir dünyada dijital egemenlik nedir?

205 **Son sözler – Ütopya mı distopya mı?**

DOĞAN KİTAP ÖRNEKTİR

Önsöz

Yapay zekâ (YZ) teknolojilerini geliştirmeye 15'ten fazla yıl adadım; farklı sektörlerde yapay zekâyla zenginleştirilmiş inovasyon projelerine katkıda bulundum. CXO'larla işbirliği yaptım, devletlere ulusal yapay zekâ stratejileri konusunda danışmanlık verdim ve girişimlere mentorluk yaptım. İnsan gelişiminin beşinci şafağına girerken, türümüzün tarihindeki en önemli dönüm noktalarından biri olabilecek bir eşikte yapay zekânın dönüştürücü gücü ve onu nasıl kullanmamız gerektiği konusunda insanları bilgilendirerek üzerime düşeni yapma sorumluluğunu derinden hissediyorum. Bu nedenle, yapay zekâ etrafındaki en can alıcı sorulara ve endişelere yanıt vermek üzere tasarlanmış, verilere dayanan, açıklayıcı ve yol gösterici bir referans kitap oluşturmak için yola çıktım. Daha da önemlisi, bu teknolojileri gelecek nesiller için daha iyi bir dünya, hatta dünyalar yaratma amacıyla nasıl kullanabileceğimiz konusunda insanlara ilham vermeyi umuyorum. Birlikte geleceği şekillendirme gücüne sahibiz.

DOĞAN KİTAP ÖRNEKTİR

Kitaba hayallerimizle başlıyorum; ardından insan yaratıcılığı ve hayal gücünün nereden geldiğini ele alıyorum. Bizi yapay zekâyla zenginleştirilmiş program ve makinelerden ayıran nedir? MERAK gibi bize özgü insani özelliklerimiz neden genç yaşta gelişip serpilir? Ardından kitap, bizi zaman içindeki yolculuğumuz üzerine düşünmeye davet ediyor: İçinden geçtiğimiz son dört belirleyici çağ hangileriydi ve bunlar kimliğimizi nasıl şekillendirdi? Kapasitemizi sınırlarımızın ötesine taşımak için merakımızı ve hayal gücümüzü kullanarak nasıl araçlar yarattık? Servet edinme güdüsü neden artık insanlığın itici gücü olmamalıdır? Ve ölümsüzlüğe yönelik nihai arayışımız nedir?

İnsan gelişiminin beşinci çağının başlangıcındayız ve yapay zekâ teknolojileri ışık hızında ilerleyerek bu gezegendeki yaşamımızın dokusunu yeniden şekillendiriyor. Evet, biz araç gereç yapan varlıklarız ama bu kez durum farklı. Bu kez araçlar bizimle birlikte düşünmeye başlıyor. Bu yalnızca ileriye doğru bir sıçrama değil, insan olmanın ne anlama geldiğini yeniden keşfetme süreci.

Kitap, yapay zekânın geçmişi ve geleceğiyle devam ediyor: Benim bakış açıma göre son yirmi yıl neden yapay zekâ için bir dönüm noktası oldu? Yapay zekânın önündeki engelleri kaldıran temel atılımlar nelerdi? Covid'in etkisi neydi ve ardından Üretken Yapay Zekâ (*Generative AI*) ile GPU'ların (*Graphics Processing Unit*-Grafik İşlem Birimleri) yükselişi nasıl gerçekleşti?

Üretken Yapay Zekâ'dan Yapay Genel Zekâ'ya (*Artificial General Intelligence*-AGI) uzanan yapay zekâ inovasyonu, pek çok tartışmanın merkezinde yer alıyor. Kitap bazı temel soruları derinlemesine ele alıyor: AGI nedir? Sağduyunun önemi nedir ve insan zekâsına dair birleşik bir kuramın eksikliği ne anlama gelir? AGI'ya ne kadar uzağız? Ayrıca giderek artan hesaplama gücü ihtiyacı, yapay zekâ modellerinin insan gibi düşünmeyi nasıl öğrendiği ve sürdürülebilir enerji ile suya duyulan ihtiyaç gibi kritik zorlukları da ele alıyor. Belki de en merak uyandırıcı soru şu: AGI'nın ötesinde ne var? Kitap daha sonra sizi, yapay zekâ teknolojilerinin daha iyi bir dünya kurmamıza nasıl yardımcı olabileceğini hayal edeceğiniz bir yolculuğa çıkarıyor; bunu yaparken kişisel yaşamlarımızdaki temel yapay zekâ asistanlarından çeşitli sektörlere uzanan somut örnekler veriliyor. Herkes için ücretsiz, herkese uyarlanmış Harvard kalitesinde kişiselleştirilmiş bir eğitimin olduğu bir gelecek hayal edin. Ya da hastalıkları erken aşamada teşhis edip tedavi eden dönüştürücü, kişiselleştirilmiş sağlık çözümlerini. Yapay zekânın tarımda nasıl çığır açıp dünyada açlığı ortadan kaldırmaya yönelik ölçeklenebilir ve sürdürülebilir çözümler yarattığını; şehirlerin ve insanların bağlantı kurma biçimini dönüştüren akıllı şehir yönetimini ve yurttaş hizmetlerini hayal edin. Sadece fabrikaların değil, ürettikleri ürünlerin de nasıl daha akıllı hale geldiğini düşünün. Yapay zekâyla zenginleştirilmiş, çevre bilincine sahip ürün tasarımının neden öncelik olması gerektiğini de inceliyorum. Gezegen üzerindeki her bireyi güçlendiren sınırsız, kişiselleştirilmiş fi-

DOĞAN KİTAP ÖRNEKTİR

nansal hizmetlerden, daha akıllı ve öngörülü kararlar alabilen devlet mekanizmalarının dönüşümüne; yapay zekânın güvenilir bir ilk müdahale ortağına dönüşerek bir sonraki doğal afet gerçekleşmeden önce hayat kurtarmaya yardımcı olmasından, engelli bireyler için engellerin kaldırılmasına kadar pek çok konuyu ele alıyorum.

Kitap gezegenimizin en can alıcı sorunlarını çözmede yapay zekâdan yararlanmanın acil gerekliliğini vurguluyor; iklim değişikliğinden su kıtlığına ve biyolojik çeşitlilik kaybına kadar çeşitli sorunlara odaklanıyor. Ayrıca bir aile olarak yürüttüğümüz proje aracılığıyla, tamamen sürdürülebilir bir yaşam biçiminin artık uzak bir hayal değil, teknolojiyle mümkün kılınmış yaşayan bir gerçeklik olduğunu nasıl gösterdiğimizi paylaşıyor. Ve günümüzde Nobel Ödüllerinin neden giderek daha çok yapay zekâ üzerine çalışan ya da çalışmalarında yapay zekâdan yararlanan biliminsanlarına ve araştırmacılara verildiğini de açıklıyor.

Ardından geleceğimizi şekillendiren kritik sorulara yanıt veriyorum: Yapay zekâ bizim yerimize mi geçiyor yoksa bizi yeniden mi şekillendiriyor? Yapay zekânın işgücü piyasası üzerindeki etkisi nedir? Şirket tanımı nasıl değişiyor? İşlerin amacı neden değişmek zorunda? Yapay zekâyla iç içe bir dünyaya hazırlanmak için yatırım yapmamız gereken en önemli on beceri nedir?

DOĞAN KİTAP ÖRNEKTİR

Yapay zekâ büyük olanaklar vaat ediyor ancak risksiz değil. Dünyanın dört bir yanında mühendisler, araştırmacılar ve dünya liderleri, gelişmiş yapay zekâ sistemlerinden doğan riskler konusunda giderek artan endişeleri dile getiriyor. Kitap dikkat etmemiz gereken risk türlerini ele alıyor. Ve daha da önemlisi, yapay zekânın insanlığa hizmet etmesini sağlamak için tasarlayabileceğimiz çözümleri derinlemesine inceliyor.

Kitap daha sonra, yapay zekâ ve robotikteki ilerlemelerin insan davranışı ve bilişini yansıtan makinelerin ortaya çıkmasına nasıl yol açtığını ve türleşme sürecinin teknolojiyle geliştirilmiş insanların doğuşuna nasıl zemin hazırlayabileceğini inceliyor. Kuantum hesaplamadaki gelişmeler yapay zekâyı nasıl etkiler? Güvenliği ve kriptografiyi atomik düzeyde yeniden düşünmemiz gerekir mi?

Ardından hepimizin sorduğu temel bir soruya yanıt arıyorum: Makinelere en iyi insani değerleri aşılayarak dürüstlük, adalet ve saygı içinde

Beşinci Şafak

teknolojinin gücüyle insanı merkeze alan,
daha anlamlı ve umut dolu bir geleceği
birlikte inşa etmek için bir çağrı.
Liderlere, gençlere, anne babalara ve ileride bizi
nelerin beklediğini merak eden herkese yol gösteren
kitap, yapay zekânın dününü, bugününü ve yarınını
ele alıyor; can alıcı soruların üzerine giderken
hem umut veriyor hem de sorumluluk yüklüyor.

Önümüzde, bir sonraki nesillere bırakacağımız
dünyayı şekillendirecek bir seçim var. Çocuklarımız,
gezegenimiz ve meslek hayatımız için nasıl bir
gelecek kuracağız? Seçimimizi iyi yapmalıyız!

Çeviren: Sevda Akyüz

QR kodu okutunuz
Dijital fiyat etiketi
ISBN 978-625-8215-56-4
Sertifika no: 44919
9 786258 215564
Doğan Kitap